

Яцюк Я. М.,

Львівська Національна Академія Мистецтв, м. Львів

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ «THE LAND OF DECORATION» ГРЕЙС МАККЛІН

Стаття присвячена аналізу лексико-стилістичних особливостей «*The Land of Decoration*» як художнього твору. Увага була зосереджена на інтерпретації заголовку в перекладах різними мовами. Проаналізовано стилістичне функціонування загальної лексики, вульгаризмів та створення двоплановості оповіді – реальної та уявної.

Ключові слова: заголовок, інтерпретація, розмовний стиль, вульгаризми, реальне, уявне, кореляція, значення, проспектива, ретроспектива, змістово-фактуальна, змістовно-концептуальна інформація.

В статтє рассматриваются лексико-стилистические особенности романа «*The Land of Decoration*» как художественного текста. Проанализирована роль заголовка, его перевод и корреляция с содержанием романа. Рассмотрено стилстическое функционирование общеупотребительной лексики и вульгаризмов, а также создание реальной и вымышленной двоплановости повествования.

Ключевые слова: заголовок, интерпретация, разговорное слово, вульгаризмы, реальное, вымышленное, корреляция, значение, проспектива, ретроспектива, содержательно-фактуальная, содержательно-концептуальная информация.

The Article deals with the lexico-stylistic peculiarities of the novel «*The Land of Decoration*». The attention was drawn to the interpretation of its title, stylistic functioning of colloquialisms and vulgarisms and the creating of real and fantastic aspects of narration.

Key words: text title, interpretation, colloquialisms, vulgarisms, real, fantastic, correlation, meaning, prospection, retrospection, content-factual, content-conceptual information.

Стаття присвячена подальшому аналізу мовної стилістики роману »The Land of Decoration». У попередній статті головна увага була зосереджена на його жанрових притчових ознаках. Проте цей роман – це художній твір, якому притаманні характерні мовно-стилістичні особливості, а притчовість є однією з них. Цей роман за-слуговує на аналіз з різних мовних аспектів: лексико-стилістичного, структурно-композиційного, художнього з метою більш адекватного розуміння змісту, прагматики та характерних ознак твору.

Почнемо аналіз із заголовку роману, а саме з перекладу назви «The Land of Decoration» різними мовами. Всі ці переклади роману вийшли друком у 2012 році.

Німецька – «Wo Milch und Honig fließen» – «Там де течуть молоко та мед»;
голандська «Het land van Melk en Honing» – «Це земля молока та меду»;
португальська «A menina que Fazia nevar» – «Дівчина, яка викликала сніг»;
норвезька «I en annen verden» – «В іншому світі»;
фінська «Ihana Maa» – «Чудовий березень»;
італійська «il posto dei miracoli» – «Місце чудес»;
російською «Самая прекрасная земля на свете» – «Найкраща земля на світі».¹

Як бачимо, переклади заголовку різняться своїм мовно-стилістичним акцентом, який передає семантичну кореляцію назви та змісту тексту. Лінгвісти наголошують на особливий статус заголовка твору. І.Р. Гальперін вважає, що у назві полягає пресупозиція тексту [2, с. 185]. Л.С. Вигоцький вважав, що назва несе в собі розкриття самої важливої теми, визначає домінанту, яка оприділює концепцію твору [1, с. 206]. Наведені переклади різняться як об'ємом відтвореного змісту назви, так і адекватністю закладеної в неї підтекстової інформації. Найбільш розширеною є назва російською мовою, найкоротшими є фінською та італійською. Переклад португальською, голандською, фінською та німецькою мовами занадто звужують змістово-концептуальну інформацію (ЗКІ) твору; заголовки видаються як дослівний (word for word) переклад; норвезькою мовою переклад віддалений від змістово-фактуальної інформації (ЗФІ).

Ми вважаємо, що проблема з адекватністю перекладу назви «The Land of Decoration» полягає в інтерпретації лексеми *decoration*. Перше значення дієслова *to decorate* – *put ornaments on, make more beautiful by placing adornments on or in...; to paint...etc.*; а іменник *decoration* означає *decorating or being decorated*, а також *smith used for decorating* [8, с. 255], що аналогічно відповідає українським лексемам: *to decorate* (v) означає прикрашати, оздоблювати, декорувати, уквітчувати, наприклад оздоблювати дім, прикрашати вулицю; *decoration* (n) – це краса, оздоблення, убрання: *the decoration of a house* – оздоблення будинку, etc.; а прикметник *decorative* означає декоративний, прикладний, тобто не натуральний, а зроблений людиною [3, с. 350]. Таким чином, назву «The Land of Decoration» перекладачі інтерпретують по різному: як активний – стан, буття. Так і пасивний – щось оздоблене, прикрашене: *the decorated land*.

Ми вважаємо, що ця назва тісно пов'язана з епіграфом до роману. Епіграф – вислів або цитата перед текстом цілого твору або його окремих частин. В епіграфі міститься головна думка, яка розвивається автором в творі [4, с. 356].

Перед текстом роману «The Land of Decoration» вжита цитата із книги пророка Іезекілія (20:5-6), яка наведена у нашій попередній статті. Ключовими словами в зв'язку з назвою та змістом твору виступають лексеми *seed, milk, honey, decoration*, які потім активізуються і функціонують як жанрові та концептоутворюючі по-

¹ Переклад цих заголовків українською мовою наш.

няття. В епіграфі передані слова Господа Бога: *I chose the nation of Israel..., I lifted my hand in an oath to their seed..., I searched out for them a land flowing with milk and honey, it was the decoration of all the lands.* Семантика цих слів концептуальна, бо тісно пов'язана як з окремими висловами, так і з головною думкою всього роману. Всі ці слова містять в собі сему чогось прекрасного, оздобленого, а разом з тим незвичайного, викликаючого подив пов'язаного з чудом. А це є мрія Джудіт, її бажання щастя для себе та інших, а чудо (miracle) здійснюється, якщо є віра (faith, belief). Лексика з такою позитивною ціннісною орієнтацією може бути виділена як художній концепт (ХК) твору.

Ці слова вжиті авторкою недаремно, вони пов'язані з вірою дівчинки в чудеса. Наприклад, слово *seed* (маленьке зернятко) дивує дівчинку тим, що воно виростає, стає великим: «*A mustard seed is the smallest of seeds but when it has grown the birds of heaven can lodge in its branches, a grain of sand becomes a pearl, and prayers which begin with very little or nothing at all are spoken – because if there is enough of something it begins growing, and if there is more than enough a great thing will grow, which was there from start in the smallest of ways*» [7, с. 53]. Подібним є опис сніжинок (snowflakes): «*High in the heavens snowflakes are born. When they fall to earth they are so light they fall sideways. But flakes find brothers and when they do they stick together. If enough of them stick they begin to roll. If they roll far enough they pick up fence posts, trees. A person. A house*» [7, с. 53].

Найбільший подив викликає кімната (*room*), яку Джудіт створила сама і вважає найкращим місцем на землі: «*There is a world in my room. It is made from things no one else wanted. ... The world is called the Land of Decoration. In the Book of Ezekiel it says God swore to bring the Israelites out of captivity to a wonderful country. It was flowing with milk and honey. It lacked nothing, it was a miracle, a paradise. It was so different to everything around it that it stood out like a jewel and was called «the decoration of all the lands». ... I feel happy when I go into my room*» [7, с. 12]. Для неї це кімната радості, Краса Земель. Джудіт робить висновок, що «*miracle works best with ordinary things. The more ordinary the better*» [7, с. 53].

Слова *miracle, faith, believe*, та ін. відносяться до абстрактної лексики. Її стилістичне функціонування буде детальніше проаналізоване при розгляді композиційно-мовленевих форм (КФМ) роману, в яких вони несуть основний зміст в мікротекстах.

Ще один пласт лексики роману привертає увагу читача – це розмовно-знижена (low colloquial) та, особливо, так звані вульгаризми (vulgarisms). Таких слів досить багато, близько двадцяти, а перефразованих ще більше. Як відомо притчовість твору це його розсудливий та повчальний стиль, що природно обумовлює вживання літературної лексики. Проте белетристичний жанр, особливо тепер часто допускає вживання зниженої розмовної, навіть вульгарної лексики. У романі «The Land of Decoration» авторка досягає свого роду протиставлення піднесеного змісту розсудів Джудіт з вульгаризмами, які вживаються в мовленевих партіях однокласників, які її принижують, глумляться та ображають. Найбільш уживані вирази зі словом *fuck*, які хлопці і дівчата вживають зі словами *freak, shit, nuts, bitch, wankers, etc.* Іде опозиція між підлітками: глибоко віруюча, начитана, любляча донька та хуліганисті, невиховані, нетерплячі до неподібних до себе однокласники. Наприклад, яскравий діалог між ними:

«*What shall we do with her?*»

«*Hang her on the railings.*»

«*Pull down her pants.*»

But the boy with the yellow hair smiles. He says: «Have you ever seen the inside of a toilet, freak?» [7, с. 6].

Або діалог Нейла Льюїса з вчителькою:

«*Neil Lewis,*» said Mrs. Pierce, «*where are your shoes?*»

Neil said: «*Shoes are for wankers.*»

Mrs. Pierce said: «*One hundred lines.*»

«*What the fuck?*» said Neil [7, с. 114].

Таким чином експресивність тексту досягається не тільки лаконічними лексичними структурами в цьому романі, а також контрастивною лексикою, поєднанням «високого» та «зниженого» стилю для отримання правдивості фактів, реальних подій, свідком яких, мабуть, була сама авторка.

Важливою мовною ознакою роману є той факт, що авторка вживає звичайні слова *room, snow, seed, voice, umbrella*, та ін., а також близькі читачеві поняття в епіграфі, такі як *honey, milk, decoration*. Їхнє стилістичне функціонування зумовлює притчовість тексту на фоні художнього сюжету. Фактично, лексема *room* зачинає притчовість роману, реалізує його алегорію та двоплановість оповіді, бо та сама лексика створює реальний та уявний зміст. Неоднозначність інтерпретації заголовку «The Land of Decoration» в дійсності виступає притчовою лексичною ознакою твору. Ця назва з точки зору лінгвістики тексту (ЛТ) має проспективно-ретроспективний характер. І.Р. Гальперін вважає, що прологи, передмови, епіграфи відносно авто-семантичні [2, с. 61-62]. Це передтексти, в яких закладена не тільки ЗФІ, але і є передумови для створення концептуальної інформації після прочитання цілого твору, тому що для розуміння його назви потрібно знову і знову його перечитати. Бо ретроспекція найчастіше імпліцитна, тому що лінійне розгортання сюжету не є адекватним до його смислу, особливо заголовку.

У цьому зв'язку важливо наголосити, що ідея твору не завжди створюється автором і сприймається читачем однозначно, тому що існує індивідуальне творче розуміння змісту, лейтмотиву, глибини твору. Завдяки цьому виникає суб'єктивна читачька інтерпретація заголовку, що знаходить своє відображення у перекладі на іншу мову.

Таким чином, актуальність нашого дослідження (яке буде продовжено) полягає в аналізі творів канонічної жанрової форми та змісту в сучасній літературній творчості, що пов'язано з новою соціальною реальністю, естетикою та засобами їхнього художнього зображення.

Література:

1. Вигоцький Л. С. Психологія мистецтва, – Москва, 1965. – С. 206.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. – Москва : изд. Москва, 1981. – С. 185.
3. Горюх С. І., Белова С. В., Малімон Л. К. Українсько-англійський словник. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2009. – 1040 с.
4. Квятковский А. Поэтический словарь. – Москва : изд. Сов.энциклопедия, 1961. – С 356.
5. Кухаренко В. А. Інтерпритація тексту. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 272 с.
6. Макклін Г. Самая прекрасная земля на свете: Роман / Пер. с англ. А. Глебовской. – СПб. : Азбука, Азбука-Аттикус, 2012. – 336 с.
7. McCleen G. The Land of Decoration. – London : Vintage, 2013. – 293 p.
8. The Advanced Learner's Dictionary of Current English by A.S.Hornby, ..., 2nd ed. – London : OUP, 1969.
9. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.gracemccleen.com/gracemccleen/writing.html>